

Državljanstvo in družbeni razred: uvod k slovenskemu prevodu

Pričujoči tematski blok Časopisa za kritiko znanosti prinaša slovenski prevod večjega dela Marshallovega eseja *Državljanstvo in družbeni razred*, ki ostaja kljub svoji več kot polstoletni zgodovini temeljno delo sodobne teorije državljanstva. Pravzaprav gre za delo, ki je odločilno zaznamovalo sodobno teorijo državljanstva ter služi kot izhodišče razprav treh temeljnih elementov državljanstva kot političnega pojmovanja posameznika, in sicer [i] vprašanje pripadnosti, ki opredeljuje, kdo ima status državljanstva določene politične skupnosti; [ii] vprašanje temeljnih pravic in svoboščin, ki opredeljuje pravice državljanov kot članov politične skupnosti; ter [iii] vprašanje državljanskih vrlin, ki naj bi jih imeli državljani kot polno sodelujoči člani politične skupnosti.

Prav tako tematski sklop Časopisa za kritiko znanosti prinaša še pet prispevkov, ki obravnavajo različne vidike Marshallovega eseja in njegovega pomena za sodobne razprave teorije državljanstva. Tomaž Deželan v svojem prispevku obravnava pomen Marshallove misli na področju teorije državljanstva, ki jo postavlja v okvir empiričnega raziskovanja državljanstva, kar zaokroži z razmislekom o vlogi in pomenu Marshallovega eseja v sodobni teoriji državljanstva. Prispevek Mojce Pajnik analizira relevantnost Marshallovega prispevka h koncipiranju državljanstva za demokratizacijo sodobnih družb in se hkrati posveča kritiki njegove konceptualizacije državljanstva in državljske enakosti, in sicer Marshallovem pojmovanju članstva kot pripadnosti nacionalno-etnični skupnosti, ki utemeljuje državljanstvo ter socialnem državljanstvu kot potencialnemu momentu razrešitve zagat kapitalizma. Darko Štrajn v svojem prispevku aktualizira nekatere vidike Marshallovega pojmovanja državljske enakosti iz perspektive razgradnje socialne države ter s tem povezanih sprememb v pojmovanju državljanstva. Hkrati tudi problematizira dihotomijo med redistribucijo in pripoznanjem, ki je eno od osrednjih problemov sodobne teorije državljanstva. Prispevek Mitje Sardoča prinaša analizo sodobne utemeljitve državljanstva kot političnega pojmovanja posameznika ter s tem povezano utemeljitev državljske enakosti. Osrednji del prispevka prinaša predstavitev liberalnega modela na

pravicah temelječega pojmovanja državljanstva in državljske enakosti ter tradicionalno in sodobno kritiko tega modela državljanstva. Tematski sklop o Marshallovem eseju 'Državljanstvo in družbeni razred' zaokroža prispevek Ksenije Vidmar Horvat, ki obravnava Marshallovo teorijo državljanstva v luči teorije kozmopolitstva ter na pravicah utemeljenem pojmovanju državljanstva kot sistemu odpravljanja politik izključevanja.

Kljub temu, da je esej 'Državljanstvo in družbeni razred' dokument nekega obdobja, je njegov teoretični pomen vse prej kot obroben, kar potrjuje tudi aktualnost Marshallovega eseja v vseh razpravah o problemih sodobne teorije državljanstva, npr. njegova klasifikacija državljanstvih, političnih in socialnih pravic; razširitev statusa ter razširitev obsega pravic, ki so povezane s statusom državljanstva; integracijska in kompenzacijska funkcija socialnih pravic; problematika pojmovanja državljske enakosti v sodobni pluralni družbi, itn. Pričujoči tematski sklop tako ni namenjen zgolj in samo tistim, ki se s tem temeljnim delom sodobne teorije državljanstva srečujejo prvič, ampak tudi tistim, ki se k temu delu vračajo vedno znova.